خراسان روزنامه صبح ایران
دوشنبه ۱۳ آذر ۱۳۹۶ .۱۵ ربیع‌الاول ۱۴۳۹ .شماره ۱۹۶۹۸

حجت‌الاسلام و المسلمین دکتر محمد حسین حسین‌زاده بحرینی گفت: برخی از مؤسسات مانند بدر توس و الزهرا (س) هنوز تعیین تکلیف نشده‌اند؛ در حالی که در تفاهم‌نامه امضاشده توسط آقای دکتر سیف، همه تعاونی‌های زیرمجموعه کاسپین مطرح بود و بنا نبود حساب فرشتگان و برخی تعاونی‌های دیگر را از بقیه جدا کنند ولی متأسفانه بانک مرکزی از تفاهم‌نامه عدول کرده و همچنان بخشی از آن را اجرا نکرده است.

بنا بود همه تعاونی‌های کاسپین تعیین تکلیف شوند نه فقط فرشتگان

در ۱۲۰ دقیقه گفت‌وگوی خراسان با رئیس کمیته پول، بانک و بازار سرمایه مجلس شورای اسلامی مطرح شد:

دولت طرح مجلس را اجرا نکند غائله موسسات ختم نمی‌شود

حمیدی- چند سالی است که موضوع سامان‌دهی تعاونی‌ها و موسسات مالی و اعتباری غیر مجازی که در دهه گذشته فعالیت داشته‌اند و البته مشکلات زیادی را برای اقتصاد کشور و نیز سپرده گذارانی که به آن‌ها اطمینان کرده‌اند به وجود آوردند به یکی از مسائل اصلی حوزه اقتصاد و سرمایه گذاری تبدیل شده است اگرچه انجام این کار و حتی نظارت های اولیه برای پیشگیری از بروز چنین بحرانی برعهده بانک مرکزی و دولت است اما بی تردید این مهم محقق نمی شود مگر این که در سایه تدوین قوانین محکم و استوار نظام بانکی کشور اصلاح شود چه این که در این میان نباید این جراحی اقتصادی به مشکلات افرادی که طی سالیان گذشته و در لوای نظام بانکی معیوب مستاصل شده اند، منجر شود .حجت‌الاسلام و المسلمین دکتر محمد حسین حسین‌زاده بحرینی عضو هیئت علمی گروه اقتصاد دانشگاه فردوسی مشهد، نماینده دوره نهم و دهم مجلس از حوزه انتخابیه مشهد و کلات ، عضو کمیسیون اقتصادی و رئیس کمیته پول، بانک و بازار سرمایه خانه ملت شاید به جرئت بتوان گفت از جمله نمایندگانی بوده که از ابتدای پذیرفتن کسوت نمایندگی دغدغه اصلاح نظام بانکی را داشته و در این زمینه طرح مفصل و ویژه ای را تا آستانه تصویب پیش برده است او در موضوع سامان دهی موسسات مالی برای حل زودهنگام مشکلات سپرده گذاران نیز پیشنهادهای خاصی داده که البته بر این باور است اگر دولت پیشنهاد مجلس را در قالب لایحه ای به نمایندگان می سپرد و دستگاه قضایی نیز بیش از این پای کار می آمد کار سامان دهی موسسات مالی با آسیب های کمتری روبه رو می شد و ضمن حفظ اعتبار بانک مرکزی و اعتماد مردم به نظام بانکی سپرده گذاران تاوان بی تدبیری مسئولان گذشته را نمی پرداختند .در ادامه گفت وگوی خراسان با این نماینده مجلس را درباره مشکلات سپرده گذاران موسسات مالی و اعتباری و اصلاح نظام بانکی می خوانید.

■ اگر تعاونی‌ها در محدوده قانون فعالیت می‌کردند این مشکلات به بار نمی‌آمد

در ابتدا خلاصه ای از وضعیت سامان دهی تعاونی ها و موسسات مالی و اعتباری که امروز بسیاری از مردم را با مشکلات فراوانی روبه‌رو کرده است، بفرمایید.

مؤسساتی که در کشور به‌عنوان مؤسسات غیرمجاز شناخته می‌شوند و چندین سال است که برای نظام و مردم مشکل ایجاد کرده‌اند، از دهه هفتاد در قالب تعاونی‌های اعتبار ایجاد شده‌اند. این تعاونی‌ها در زمان تأسیس، طبق قانون نیازمند دریافت مجوز از بانک مرکزی نبوده و با مجوز و تحت نظر وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی فعالیت می کرده‌اند. تعاونی اعتبار موسسه‌ای است که اعضای آن کاملاً محدود و شناخته‌شده هستند و فعالیت آن محدود به سپرده گیری از اعضای خود و اعطای تسهیلات به آن هاست. با این تعریف واقعا اگر تعاونی‌ها در محدوده قانونی مشخص‌شده فعالیت می کردند این مشکلات به بار نمی‌آمد. یکی از مثال‌های مشخص در این زمینه، تعاونی اعتبار میزان است که توسط کارکنان دادگستری استان خراسان تشکیل شد. محدوده فعالیت این تعاونی، منحصر به کارکنان دادگستری خراسان بوده و حق سپرده گیری یا ارائه تسهیلات به افراد خارج از اعضای خود را نداشته است. اما این تعاونی از مجوز خود عدول و شروع به سپرده گیری از غیر اعضا کرد؛ شعب متعددی در سراسر کشور دایر کرد و عملاً به موسسه‌ای با ده‌ها شعبه و صدها هزار سپرده‌گذار تبدیل شد. تعاونی اعتبار ثامن‌الحجج(ع) یا فرشتگان نیز نمونه‌های دیگری از این مؤسسات هستند که با تخطی از مجوز خود، به نهادهای پرمخاطره‌ای در بازار پول کشور تبدیل و در نهایت باعث ایجاد خسارت به میلیون‌ها سپرده‌گذار خود شدند. در سال ۱۳۸۳ که تخلفات این تعاونی‌ها آشکار شد، مجلس قانون تنظیم بازار غیر متشکل پولی را به تصویب رساند و همه تعاونی‌های اعتبار را موظف به دریافت مجوز از بانک مرکزی کرد. عجیب این که تا سال ۱۳۸۶ آیین‌نامه این قانون توسط دولت تدوین و تصویب نشد. بالاخره، در اواخر دولت نهم سامان دهی این تعاونی‌ها شروع شد.

■ وعده بانک مرکزی عملیاتی نمی‌شد

با این حال به نظر می رسد کار سامان دهی به درستی پیش نرفت که امروز بسیاری از وضعیت آن ناراضی هستند ؟

تدبیر بانک مرکزی برای سامان دهی تعاونی‌های اعتبار این بود هر تعاونی اعتبار بزرگ، چند تعاونی ضعیف‌تر را در اختیار بگیرد و آن‌ها را منحل و به‌عبارت‌دیگر، در خود ادغام کند. بانک مرکزی وعده داده بود تعاونی‌های اعتبار بزرگ در صورتی که به این تکلیف عمل کنند و اعلامیه انحلال تعاونی‌های اعتبار ادغام‌شده را در روزنامه رسمی به ثبت برسانند، به «مؤسسه اعتباری» تبدیل خواهند شد. برخی تعاونی‌ها این کار را انجام دادند و هر کدام چندین تعاونی اعتبار کوچک را در خود ادغام کردند؛ اما وقتی نوبت به اعطای مجوز رسید مشخص شد که این تعاونی‌ها برخی شرایط لازم برای دریافت مجوز موسسه اعتباری را ندارند. مثلاً صورت‌های مالی آن‌ها شفاف نبود؛ یا سرمایه کافی برای تودیع نزد بانک مرکزی در اختیار نداشتند؛ یا هیئت‌مدیره واجد شرایط به بانک مرکزی معرفی نکرده بودند؛ و یا موانع دیگری برای تبدیل آن‌ها به مؤسسه اعتباری وجود داشت. البته بانک مرکزی هم در این باره تعلل کرد و جز تعداد اندکی از آن تعاونی‌های اعتبار، موفق به دریافت مجوز موسسه اعتباری نشدند. از آن زمان به بعد، مشکلات بیشتر شد. چند مؤسسه اعتباری فعال در کشور داشتیم که از طرفی فاقد مجوز از بانک مرکزی بودند و از طرف دیگر، بانک مرکزی در سایت رسمی خود آن‌ها را به‌عنوان «مؤسسات در شرف تأسیس» به رسمیت شناخته و فعالیت آن‌ها را بلامانع اعلام کرده بود! برخی از این اطلاعیه‌ها هنوز بر روی سایت رسمی بانک مرکزی هست؛ البته اگر به تازگی آن‌ها را برنداشته باشند.

■ ادغام ۸ تعاونی ضعیف در هم دقیقا اشتباه بانک مرکزی کجا بود؟

یکی از اقدامات بانک مرکزی در دوره مدیریت آقای دکتر سیف، سامان دهی هشت تعاونی اعتبار غیرمجاز در قالب یک مؤسسه اعتباری جدید به نام کاسپین بود. بانک مرکزی مدعی است که مجوز مؤسسه کاسپین مشروط به انحلال هشت تعاونی اعتبار از جمله فرشتگان، بدر توس، پیوند، الزهراء و ... و تجمیع کلیه بدهی‌ها و دارایی‌های آن‌ها در مؤسسه تازه تأسیس کاسپین بوده است. اشتباه بانک مرکزی این بود که تعاونی‌های بزرگ این مجموعه مثل فرشتگان، خود دارای مشکل بودند و عملاً توانایی لازم برای ادغام و سامان دهی تعاونی‌های کوچک‌تر را نداشتند. به‌عبارت‌دیگر، کاسپین مجمع چند تعاونی اعتبار است که بزرگ‌ترهایشان مشکل داشتند و کوچک‌ترهایشان فاقد توانمندی لازم برای به دوش کشیدن چنین بار بزرگی بودند. بنابراین، اقدام بانک مرکزی از ابتدا اشتباه و بدون مطالعه و کارشناسی لازم بود. تأسیس مؤسسه اعتباری کاسپین رسانه ای شد؛ سپرده‌گذاران هشت تعاونی، برای تعیین تکلیف خود به شعب این مؤسسه مراجعه کردند؛ اما خیلی زود معلوم شد که مؤسسه مزبور به‌هیچ‌وجه آمادگی لازم برای پاسخ‌گویی به سپرده‌گذاران پرتعداد این هشت تعاونی را ندارد.

■ این که تعاونی منحل شده سود نمی‌دهد را قبول ندارم

نمایندگان مجلس و به ویژه شما جلسات متعددی در این زمینه با بانک مرکزی برگزار کردید درباره این جلسات و تصمیمات اتخاذشده بگویید.

بانک مرکزی برای حل مشکل به قوه قضاییه متوسل شد. پیشنهاد بانک مرکزی این بود که سپرده‌گذاران تعاونی‌های منحل شده از شهریور ۹۴ هیچ سودی دریافت نکنند؛ استدلال بانک مرکزی این بود که تعاونی منحل شده نمی‌تواند سود بدهد. البته این استدلال موردقبول بنده نیست. دلیلش هم روشن است: درست است که طبق اعلامیه بانک مرکزی، تعاونی‌های هشت‌گانه تک‌به‌تک منحل شده‌اند؛ اما طبق همان اعلامیه، دارایی‌ها و بدهی‌های تعاونی‌های مزبور به یک مؤسسه اعتباری جدید به نام کاسپین منتقل‌شده است. البته نه بنده و نه هیچ‌یک از نمایندگان مجلس از پرداخت سودهای غیرمتعارف و بیشتر از نرخ‌های مصوب شورای پول و اعتبار به سپرده‌گذاران این تعاونی‌ها دفاع نمی‌کنیم. بانک مرکزی مقرر کرده بود علاوه بر حذف سود سپرده‌ها از شهریور ۹۴ به این طرف، ۱۰ درصد از اصل سپرده‌ها هم کسر و بقیه به سپرده‌گذاران پرداخت شود. برای همین مجلس شورای اسلامی به موضوع ورود کرد و دو کار انجام داد؛ اول این که طرحی تهیه شد که بر اساس آن کلیه مؤسسات غیرمجاز تعیین تکلیف می‌شدند. مجلس یک بانک کاملاً پایدار و دارای ظرفیت بالا را در نظر گرفته بود که همه مؤسسات مشکل‌دار را در خود جذب کند. این بانک به دلیل اعتمادی که مردم به آن دارند، نیازی به نقدینگی جدید ندارد و چون سپرده مردم از تعاونی‌های مشکل‌دار به آن بانک منتقل می‌شود، آرامش به سپرده‌گذاران و بازار پول کشور بازخواهد گشت. اگر دولت با طرح مجلس که به امضای بیش از صد و بیست نماینده رسیده، همراه می‌شد، تقاضا برای وجه نقد، و در نتیجه، ضرورت تزریق پول پرقدرت توسط بانک مرکزی به میزان فراوانی کاهش می‌یافت. در طرح پیش‌بینی‌شده بود که اگر در نهایت بعد از همه حساب و کتاب‌ها با کسری مواجه شدیم مجلس و دولت با افزایش سرمایه بانک مدنظر کسری را جبران کنند. این طرح به رئیس کل بانک مرکزی ارائه و توسط ایشان با نظر مساعد به معاون اول رئیس جمهور تقدیم شد. کلیات و چار چوب طرح پیشنهادی در یکی از جلسات غیر علنی مجلس شورای اسلامی، توسط این جانب به‌عنوان رئیس کمیته پول، بانک و بازار سرمایه مجلس مطرح شد و البته در همان جلسه اعلام کردم برای موفقیت این طرح باید دولت محترم آن را در قالب لایحه به مجلس تقدیم کند.

■ چاره‌ای جز ارائه لایحه نیست

دولت با این طرح همراهی کرد ؟

همان روز و بعد از جلسه غیرعلنی مجلس، رئیس مجلس با رئیس جمهور، معاون اول رئیس جمهور و رئیس کل بانک مرکزی صحبت کردند و از آن‌ها خواستند که این طرح تبدیل به لایحه شود و با قید دو فوریت به مجلس ارسال شود؛ اما در نهایت دولت حاضر نشد این لایحه را به مجلس بیاورد. من همچنان معتقدم که برای حل معضل مؤسسات غیرمجاز و موارد مشابهی که بعید نیست در آینده پیش بیاید، دولت و مجلس چاره‌ای جز تفاهم بر سر اصول مندرج در آن طرح ندارند و دولت دیر یا زود به این واقعیت خواهد رسید. البته امیدوارم کندی دولت در درک واقعیات میدانی اقتصاد کشور و تأخیر دولت در تمهید تدابیر لازم برای حل‌وفصل اساسی این موضوع برای کشور پرهزینه نباشد. البته دومین کاری که مجلس انجام داد این بود که به دستور ریاست مجلس، جلسه‌ای در دفتر نایب‌رئیس اول با حضور رئیس کل بانک مرکزی تشکیل شد. مسئولان بانک مرکزی در آن جلسه اعلام کردند حدود ۹۸ درصد سپرده‌ها کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان است. در آن جلسه رئیس بانک مرکزی پذیرفتند که سپرده‌های زیر ۱۰۰ میلیون تومان را با در نظر گرفتن سود متعارف و مصوب شورای پول و اعتبار از شهریور ۹۴ به این طرف پرداخت کنند و آن ۱۰ درصد نیز کسر نشود.

■ بنا بود همه تعاونی‌های کاسپین تعیین تکلیف شوند نه فقط فرشتگان

چرا اعتبارات تخصیص داده شده برای تعیین تکلیف سپرده‌های کاسپین فقط به سپرده گذاران فرشتگان پرداخت می‌شود. گویا به سپرده گذاران تعاونی‌های دیگر در این میان بی توجهی شده است؟

برخی از مؤسسات مانند بدر توس و الزهرا (س) هنوز تعیین تکلیف نشده‌اند؛ در حالی که در تفاهم‌نامه امضاشده توسط آقای دکتر سیف، همه تعاونی‌های زیرمجموعه کاسپین مطرح بود و بنا نبود حساب فرشتگان و برخی تعاونی‌های دیگر را از بقیه جدا کنند ولی متأسفانه بانک مرکزی از تفاهم‌نامه عدول کرده و همچنان بخشی از آن را اجرا نکرده است. بنده به رئیس بانک مرکزی گفتم چرا تفاهم‌نامه را به‌طور کامل اجرا نکردید؟ ایشان، دلیل این امر را مخالفت قوه قضاییه ذکر کردند. البته من چنین مطلبی را مستقیم از رئیس محترم قوه قضاییه نشنیده‌ام اما مصاحبه اخیر معاون قوه قضاییه، که بنده در یادداشتی به تفصیل پاسخ آن را داده‌ام، می‌تواند قرینه‌ای بر مخالفت رئیس محترم قوه با تفاهم میان مجلس و بانک مرکزی باشد. به‌هرحال، پس از اذن مقام معظم رهبری و ورود سران قوا به این قضیه، قطعاً مخالفت قوه قضاییه موضوعیت نخواهد داشت و بانک مرکزی باید مطابق تفاهم‌نامه یادشده عمل کند. ما اعتقاد داریم کسی که به بانک مرکزی جمهوری اسلامی اعتماد کرده است نباید تنبیه شود. اگر بانک مرکزی بخواهد مطابق عدل برخورد کند باید در رفتار خود تجدیدنظر کند و قوه قضاییه به‌جای تخطئه کردن سپرده‌گذاران و سودجو خواندن همه آن‌ها، باید به گونه‌ای عمل کند که سرمایه اجتماعی کمترین آسیب ممکن را متحمل شود. در قضیه مؤسسات غیرمجاز، علاوه بر متولیان آن مؤسسات و برخی از سپرده‌گذاران، بانک مرکزی، مجلس و قوه قضاییه هم مقصرند و نباید مجازات را فقط متوجه سپرده‌گذار کرد.

■ اختیاراتی که در مجلس و دولت وجود دارد برای حل موضوع کافی بود

به جلسه سران قوا با مقام معظم رهبری درباره سامان دهی موسسات مالی اشاره کردید اطلاعی از جزئیات جلسه دارید ؟

به نظر بنده این که موضوع خدمت مقام معظم رهبری مطرح‌شده، ضرورتی نداشت و اختیاراتی که در مجلس و بانک مرکزی و دولت وجود دارد برای حل موضوع کافی بود. این که خدمت ایشان رفته‌اند، معنایش این است که اختیاراتی فراتر از آن چه را هم اکنون وجود دارد از رهبری خواسته‌اند. اگر اختیاراتی بیش از آن چه هست، گرفته‌اند، باید کارهای مهم‌تری انجام می‌دادند و با سرعت بیشتری به حل مسئله می‌پرداختند. نکته مهم‌تر این که اگرچه با تدابیری که اتخاذ شده، ان شاءا... بخشی از مشکل حل خواهد شد، اما تا زمانی که آن راه‌حل اساسی که در قسمت قبل گفتم مورد توجه دولت قرار نگیرد و دولت و بانک مرکزی برای حل اساسی و پایدار این مسئله حاضر به همراهی با مجلس نشوند، بعید می‌دانم این غائله به طور کامل ختم شود.

چرا مجلس طرح واگذاری مؤسسات به بانک معتبر را تصویب نمی‌کند؟

مشکل اصلی که امروز به وجود آمده سلب اعتماد است که از نظام بانکی کشور شده است. مجلس به این موضوع توجه دارد و به همین دلیل، درصورتی که در طرح پیشنهادی مجلس شائبه مخالفت با اصل ۷۵ قانون اساسی (ایجاد بار مالی برای دولت) وجود نمی‌داشت، در تصویب آن تردید نمی کردیم؛ اما این نگرانی وجود دارد درصورتی که دولت موافقت خود را با این طرح اعلام نکند شورای نگهبان به دلیل این که این طرح احتمالاً دارای بار مالی است، آن را رد کند. به بیان دیگر، مجلس به اندازه کافی اختیار دارد، اما این اختیار مشروط به همراهی دولت است. تنها در این صورت است که این کار با آبرومندی و حداقل آسیب به اقتصاد کشور قابل حل و فصل خواهد بود.

چرا بانک مرکزی خط اعتباری قوی را برای مؤسسات تخصیص نمی‌دهد؟

رئیس جمهور محترم به تازگی پس از جلسه سران قوا اظهار کردند که بانک مرکزی برای حل سریع و کامل این قضیه مجوز اتی دارد. این بیان به‌روشنی نشان می‌دهد که حل این مشکل در ذهن ایشان، همچنان با تزریق پول توسط بانک مرکزی و افزایش تورم پیوند خورده است. اولین نگرانی رئیس جمهور و سران قوا باید استهلاک سرمایه اجتماعی کشور باشد اگر طرح مجلس را اجرا کنند، تورمی به‌وجود نخواهد آمد زیرا سپرده با سپرده جایگزین می‌شود و پول پرقدرت بانک مرکزی به اقتصاد تزریق نخواهد شد. دولت و بانک مرکزی باید از رویکرد ساده‌انگارانه و جزءنگر به موضوع مؤسسات غیرمجاز اجتناب کنند و با همراهی مجلس راه‌حل این موضوع را در یک مدل کلان و در چارچوب منافع اقتصاد ملی جست‌وجو کنند.

■ سرنوشت طرح بانکداری اسلامی

یکی از مشغله‌های فکری شما طی سال‌های اخیر درباره بانکداری اسلامی است که شما به‌عنوان رئیس کمیته پول، بانک و بازار سرمایه مجلس این طرح را به‌صورت جدی دنبال کرده‌اید لطفاً در این باره توضیح بدهید.

در مجلس قبل فوریت طرح در صحن مجلس و کلیات آن در کمیسیون به تصویب رسید. همچنین نمایندگان تصویب کردند که طرح مزبور در قالب اصل ۸۵ قانون اساسی تصویب شود یعنی در صورت تصویب در کمیسیون، بدون طرح مجدد در صحن علنی، به‌صورت قانون درآید. البته در آن زمان، دولت و بانک مرکزی با طرح مجلس مخالف بودند و عملاً اجازه ندادند جلسات کمیسیون اقتصادی برای بررسی و تصویب این طرح به رسمیت برسد.

سرنوشت شورای فقهی در بانک مرکزی به کجا رسید؟

در اواخر مجلس نهم و همزمان با ارجاع طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران به کمیسیون اقتصادی برای تصویب نهایی، نامه‌ای از طرف معاون اول رئیس جمهور خدمت مقام معظم رهبری فرستاده شد. آقای جهانگیری در آن نامه ضمن درخواست از مقام معظم رهبری برای جلوگیری از تصویب طرح، اشاره‌ای هم به شورای فقهی کرده بود. رهبری پس از اتمام مجلس نهم و در اوایل شروع به کار مجلس دهم، به نامه معاون اول رئیس جمهور پاسخ دادند. مضمون پاسخ ایشان این بود که بنا ندارند در کار مجلس مداخله کنند. البته ایشان در همان نامه تأکید کردند که در هر حال، باید شورای فقهی در قانون گنجانده شود. مجلس هم از همین فضا استفاده کرد و با اجابت خواسته رهبری، شورای فقهی را در قانون برنامه ششم توسعه تثبیت کرد. من در مجلس دهم مجدد طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران را مطرح کردم و این طرح با امضای ۲۲۵ نفر از نمایندگان اعلام وصول و به کمیسیون اقتصادی ارجاع شد. از آن جا که موضوع شورای فقهی که مهم‌ترین وجه مخالفت بانک مرکزی و دولت با این طرح بود، با تدبیر مقام معظم رهبری، در ضمن قانون برنامه ششم حل‌وفصل شده بود، این بار بانک مرکزی و دولت با این طرح مخالفت جدی ابراز نکردند و امیدواریم طرح بتواند با سرعت مراحل تصویب را طی کند. البته دولت هم لایحه‌ای به مجلس تقدیم کرده که هم‌پوشانی‌هایی با طرح دارد و ما در کمیسیون، ضمن بررسی طرح خودمان، لایحه دولت را هم بررسی می کنیم. جالب است بدانید که در لایحه تقدیمی دولت اصولاً توجهی به دغدغه‌های مراجع معظم تقلید نشده، در حالی که در طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران، علاوه بر هدف اصلی طرح که ایجاد انضباط در نظام بانکی و همسو کردن بانک‌ها با منافع اقتصادی کشور است، به موضوعات شرعی همچون بحث جریمه تأخیر و مانند آن هم به خوبی توجه شده است. ما همزمان با پیگیری شدیدی که برای تصویب طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران داریم، به نحوه اداره بانک مرکزی هم پرداخته‌ایم. از نظر ما بانک مرکزی، متأسفانه نهاد مقتدر و کارآمدی نیست و برفرض تصویب قانون بانکداری، این نگرانی جدی وجود دارد که ممکن است بانک مرکزی با شاکله و کارآمدی فعلی‌اش نتواند آن قانون را به‌خوبی اجرا کند و مقهور دولت و بانک‌های کشور، به‌ویژه بانک‌های خصوصی شود. به همین دلیل «طرح بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران» را به عنوان دومین ضلع از یک مثلث تهیه کردیم. این طرح هم یکی دو ماه پیش توسط هیئت‌رئیسه اعلام وصول و به کمیسیون اقتصادی ارجاع شد. ضلع سوم مثلث که آن هم تقریباً نهایی شده اما هنوز اعلام وصول نشده است، طرح تأسیس «بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران» است. یکی از مشکلات جدی ما در اقتصاد ایران که با ظهور بانک‌های خصوصی به شدت گسترش یافت، مسئله انحراف نقدینگی است. برخلاف تصور عامه مردم و حتی بسیاری از اقتصاددانان و سیاست‌گذاران، بانک‌ها فقط «واسطه‌وجوه» نیستند؛ بلکه «خالق نقدینگی» هستند. بانک‌ها، به‌ویژه در غیاب یک بانک مرکزی مقتدر، آن‌چنان که در ایران شاهد آن هستیم، از هیچ، یعنی حتی بدون نیاز به سپرده گیری پیشینی، پول خلق می کنند و البته، خودشان هم تصمیم می گیرند که برای «چه کسی» و «چه نوع فعالیتی» پول خلق کنند. در بیست سال گذشته، پایه پولی یعنی پول خلق‌شده توسط بانک مرکزی، از حدود پنج هزار میلیارد تومان به حدود صد و هشتاد هزار میلیارد تومان رسیده یعنی تقریباً سی‌وپنج برابر شده است. در همین زمان، حجم نقدینگی کشور که عمدتاً نشان‌دهنده نقش بانک‌ها در خلق پول است، از حدود سیزده هزار میلیارد تومان به بیشتر از یک میلیون و سیصد هزار میلیارد تومان رسیده و به‌عبارت‌دیگر، نقدینگی کشور حدود صد برابر شده است! روشن است که وقتی حاکمیت اختیار خلق پول را به بانک‌ها که نهادهایی عمدتاً پاسخ‌گو و غیرمسئول هستند، واگذار کرده، نباید انتظار داشته باشد که نقدینگی که توسط این بانک‌ها خلق‌شده، به سمتی هدایت شود که حاصل آن رشد و توسعه اقتصاد کشور، رفع فقر و رفاه عمومی باشد. دقیقاً در همین بازه زمانی که کارخانه‌ها و کارگاه‌های زیادی در اقصی نقاط کشور در حال رکود یا تعطیلی بوده‌اند، مجتمع‌ها و مال‌های عظیم تجاری با پول و مالکیت بعضی بانک‌ها خلق‌شده‌اند. دردناک‌تر این که حتی ابزارهایی همچون سپرده قانونی و نسبت کفایت سرمایه هم، به دلیل ناکارآمدی و اقتدار نداشتن بانک مرکزی نتوانسته است بانک‌ها را مهار کند.

■ مهم‌ترین مسئله اقتصاد کشور، مقوله خلق پول است

درباره مقوله خلق پول توضیح بیشتری دهید.

از نظر من مهم‌ترین مسئله اقتصاد کشور، مقوله خلق پول است. نقدینگی فراوانی در کشور ایجادشده است و می‌شود اما به دلیل هدایت نشدن آن، نه‌تنها باعث شکوفایی اقتصاد ما نشده، بلکه به ضعف روزافزون تولید کشور منجر شده است. ایده تأسیس بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران دقیقاً بر همین اساس ابتناء یافته است. ما با ایجاد بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران و احتمالاً تبدیل بعضی از بانک‌های تخصصی موجود به بانک توسعه‌ای، در صدد هدایت نقدینگی به سمت نیازهای اساسی کشور هستیم. تجربه بانک‌های توسعه‌ای در بسیاری از کشورهای پیشرفته، تجربه موفقی بوده و متأسفانه ما از نهادسازی در این عرصه غافل بوده‌ایم. در صورت تصویب طرحی که برای ارائه به مجلس آماده کرده‌ایم، بخش عمده خلق نقدینگی از مسیر بانک توسعه عبور خواهد کرد و از آن جا تخصیص اعتبار در بانک‌های توسعه‌ای، برخلاف بانک‌های تجاری، صرفاً تابع ضوابط سودآوری نبوده و حداکثر شدن منافع اجتماعی هدف اصلی آن هاست، ثروت عظیم ناشی از خلق پول که اکنون مدیریت آن در اختیار بانک‌هاست، در مسیر منافع ملی قرار خواهد گرفت. در مجموع می‌توان گفت که در صورت تصویب نهایی طرح‌های سه‌گانه یعنی «طرح بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران»، «طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران» و «طرح بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران»، مجلس شورای اسلامی نقش واقعی خود را در ریل گذاری اقتصاد کشور ایفا خواهد کرد.

جدول سخت [شماره ۲۱۰]

طراح جدول: بیژن گورانی

افقی:

۱ - جرقه آتش - ماندگار - تهوع - کلمه پرسش ۲ - کمیتی که اندازه آن با یک عدد حقیقی بیان می شود - نمک نشناس - اثری به قلم ویکتور هوگو ۳ - پیچ و تاب - از باشگاه های فوتبال ایتالیا - کنایه از هر چیز عجیب و کمیاب است - تک برگ چاپ شده ۴ - دلسردی - تلویزیون - پایتخت تبت - جانشین اسم در دستور زبان ۵ - بهره‌مند - بندری در بلغارستان - همداستان کلیله - پیش ۶ - اجر - جهاز شتر - به وجود آوردن ۷ - چهارمین سوره قرآن - بانمک - عاقل به ظاهر دیوانه معاصر هارون الرشید - باز گو کردن ۸ - ایالتی در آمریکا - انسان بودن - شکل ظاهری - شکستگی های طبقات رسوبی زمین ۹ - مجرای خون - عنصری سمی برای مبارزه با آفات نباتی - از قالب های شعر فارسی - قسمتی از پا ۱۰ - درختی با برگ های درشت و نوک تیز - هدایت کننده - نمای نزدیک در سینما ۱۱ - گل ته حوض - از تیم های فوتبال باشگاهی ایتالیا - دید و نظر - خلق و خو.

عمودی:

۱ - وسیله دفاعی گوزن - شهری در کانادا ۲ - حالت قانونی پیدا کردن - از محلات قدیمی تهران ۳ - سخن بی‌پرده - اصطلاحی در شطرنج - پسوند نسبت ۴ - فاقد تحرک - گاو یالدار تبت ۵ - برنج پخته - نیستی - از شیوه های موسیقی غربی ۶ - الهه عشق در اساطیر یونان - منطقه سردسیر قطب شمال ۷ - شنیدن ۸ - وابستگی - زن سرخ‌روی ۹ - سرگردان - اولین رقم از سمت راست عدد ۱۰ - الفت - شیفت - ضمیر مونث عربی ۱۱ - سیخونک - قشر، پوسته - سازه ۱۲ - آذوقه سفر - بسیار مهربان ۱۳ - غریو - خراب ۱۴ - شیوه نوشتن کلمات ۱۵ - دلخواه - پرنده‌ای از خانواده گنجشک ۱۶ - بیگانه - واحد صوتی در زبان - رها و آزاد ۱۷ - گرفتگی گلو بر اثر احساسات عاطفی شدید - کلبه اسکیموها ۱۸ - همگی - کهنه و فرسوده - باد سرد ۱۹ - کشتزار خربزه - کشور اروپایی در همسایگی دریای بالتیک ۲۰ - پس گرفتن - بزغاله نریک‌ساله.

حل جدول شماره ۲۰۹

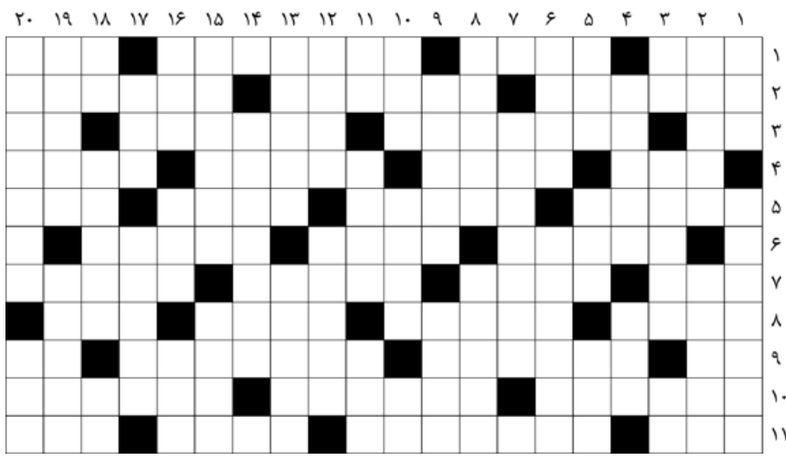

جدول متوسط [شماره ۶۹۹۵]

طراح جدول: مجید شادروح

افقی:

۱- نبات - شهری در گیلان - گیسو - بی رونق ۲- سرزمین - از اشکال هندسی - لباس شنا - مزد ۳- زمان بی‌پایان - رایج - بیرون ۴- درون - سرگشته - ویتامین جدولی - دربست کارخانه - شاهد - پسوند شباهت ۵- مکروحیله - الهه هنر نزد رومیان باستان - همسایه ۶- پوشش - جای خلوت - وی - از القاب اشرافی اروپا - سخن زیر لب ۷- پشتیبانی - اضطراب - بهشت شداد ۸- علامت مفعولی - پیامبر نقاش - جهت - فلز رسانا - برداشت غلات - تلخ ۹- غلام - مامور تشریفات در دوره صفویه - فلز گلوله ۱۰- پاندول - محافظ - پشیمانی - اشاره ۱۱- لاغر - خودروی سواری صندوق دار - اهل ساری - واحد پول ایران در عهد قاجار

عمودی:

۱- عارضه بزرگ شدن بیش از حد غده تیروئید به دلیل کمبود ید - نومیدی ۲- حرف تردید - آسمان - موی مجعد ۳- ناز و غمزه - زمستان - قله زاگرس ۴- شکوه و عظمت - چرک - کچل ۵- صومعه - توان ۶- رفوزه - درخت لرزان - گلی سفید، کوچک و خوشبو ۷- قرض - از بخش های پنج گانه اوستا ۸- ستون خیمه - تن‌پوش چهارپایان - صدای مهیب ۹- التهاب مغز سر و غشای آن که با تشنج و پریشان‌حواسی همراه است - شب روستایی - رود آرام ۱۰- اگر حروفش مرتب شود همان خورشید است - کمک و همراهی ۱۱- رزمایش - حشره خونخوار ۱۲- اندک - ناشنوا - به طور یقین ۱۳- واحد سرعت فراصوت - رها - راکب ۱۴- آبشار معروف آمریکای شمالی - چغندر پخته ۱۵- منافق - رنج - پیوسته ۱۶- پیاله - مخترع تلگراف ۱۷- نوعی زغال سنگ - مهمل - کاغذ فروش ۱۸- غذای بیمار - گندم سوده - یک ترکی ۱۹- یازده - بهره - ضمیر جمع ۲۰- ملاقات - مرتعش

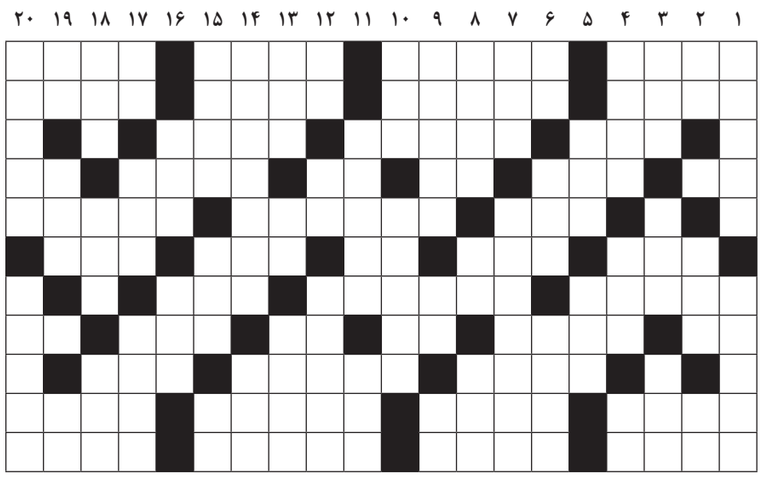

حل جدول شماره ۶۹۹۴